

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
International Business and Languages
voltijd

HZ University of Applied Sciences

De kracht van
kennis.

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
International Business and Languages
voltijd

HZ University of Applied Sciences

CROHO nr. 34407

Hobéon Certificering

Datum

8 maart 2018

Auditpanel

Dhr. drs. W.G. van Raaijen

Mevr. Drs. E.D.D. Hofman

Dhr. J.J.J.W.G. Moors MA PGDip

Dhr. drs. D. Righters MBA

Mevr. L. Verkooijen

Secretaris

Mevr. D.P.M. de Koning MSc

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	7
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	9
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	23
6.	AANBEVELINGEN	25
BIJLAGE I	Scoretabel	27
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	29
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	33
BIJLAGE IV	Overzicht auditpanel	35

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	HZ University of Applied Sciences
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief (03-06-2013)
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	International Business and Languages
registratienummer croho	34407
domein/sector croho	Economie en Management
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	Bachelor of Business Administration (BBA)
aantal studiepunten	240 EC
afstudeerrichtingen	n.v.t.
locatie	Vlissingen
variant	Voltijd
onderwijstaal	Engels
datum audit / opleidingsbeoordeling	12 oktober 2017
contactpersoon opleiding	Ir. B.J.J. Wattel Diensthoofd Dienst Onderwijs, Onderzoek & Kwaliteit E. bartjan.wattel@hz.nl

2. SAMENVATTING

De opleiding International Business and Languages van HZ University of Applied Sciences (hierna: HZ) leidt op tot 'internationaal meertalig intermediair'. De afgestudeerde IBL'er werkt in een interculturele economische omgeving als de schakel tussen zijn¹ bedrijf en de internationale omgeving die de belangen van zijn bedrijf of organisatie in kaart kan brengen, doelen kan stellen en deze kan vertalen in plannen. Hij legt en onderhoudt contacten met de internationale relaties van zijn bedrijf of organisatie, met name op de onderstaande drie gebieden:

- internationaal inkoop-, verkoop- en accountmanagement;
- internationaal communicatiemanagement;
- exportmanagement, waarbij de IBL'er zich bezig houdt met de logistieke, financiële en verzekeringstechnische aspecten van het internationale goederenverkeer.

De IBL'er vertaalt deze contacten in activiteiten op strategisch, tactisch en operationeel niveau.

IBL'ers werken voor een breed scala aan commerciële ondernemingen, uiteenlopend van MKB-bedrijven die internationaal (willen) opereren tot grote multinationale ondernemingen. Zij werken ook voor kleinere en grotere internationaal opererende organisaties uit de non-profit sector waar behoefte aan internationaal zakelijk opgeleide medewerkers bestaat. Een IBL'er kan in vrijwel alle branches werkzaam zijn. Naast in dienstverband, opereert een IBL'er ook als zelfstandig ondernemer.

Standaard 1. Beoogde leerresultaten

Het panel beoordeelt deze standaard met het oordeel 'goed'. De beoogde eindkwalificaties voor het programma zijn via een gedegen (standaard)proces van ontwikkeling tot stand gekomen en zijn gebaseerd op het landelijk vastgesteld profiel. Het panel heeft vastgesteld dat de eindkwalificaties van het hbo-bachelorprogramma International Business and Languages de inhoud van het beroep van de IBL'er afdekken; zij zijn daarmee in de basis goed op de beroepsuitoefening georiënteerd. In de formulering van de beoogde eindkwalificaties van de bachelor herkent het panel daarnaast het niveau dat door de vijf Dublin Descriptoren wordt geïndiceerd alsook de reikwijdte ervan. De inhoud en oriëntatie en het niveau van de eindkwalificaties zijn derhalve goed. Tevens zijn onderzoekend vermogen en de internationale oriëntatie expliciet in de (uitwerking van de) eindkwalificaties opgenomen. Het panel is positief over de richting van de opleiding ten aanzien van de visie op onderzoek, waarbij de toegevoegde waarde voor het werkveld meer centraal gaat staan. De huidige opleiding kent een duidelijke profilering met een focus op toerisme, passend bij de regio, en relatief veel tijd en aandacht voor talen in het programma. De opleiding betreft haar contacten in het werkveld op een actieve wijze bij het onderhoud van de eindkwalificaties en het programma. De 'BVC on tour' is volgens het auditpanel een inventieve manier om een geconstateerd probleem op te lossen. Het panel heeft enkele aanbevelingen gedaan voor het verder uitwerken en uitbouwen van dit mechanisme.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

De onderwijsleeromgeving van de hbo-bacheloropleiding International Business and Languages overstijgt de basiskwaliteit. Dit is volgens het panel ook terug te zien in een opvallend hoge studenttevredenheid aangaande de inhoud van de opleiding en de begeleiding van het onderwijs. Een van de redenen van deze tevredenheid is dat de opleiding kleinschalig en persoonlijk onderwijs aanbiedt en streeft naar een hoge betrokkenheid en binding bij het onderwijs van zowel studenten als docenten.

Het panel ziet een stevig, samenhangend programma waarin studenten de juiste voor het IBL-vakgebied relevante inhoud tot zich nemen op een steeds hoger niveau. De talen en business vakken zijn expliciet vertegenwoordigd in het programma.

---

¹ Waar 'zijn' of 'hij' staat, kan ook 'haar' of 'zij' worden gelezen.

De internationale oriëntatie wordt zowel *at Home* als *Abroad* vormgegeven. Vanaf het eerste jaar wordt de opleiding in het Engels gegeven en zitten studenten in *international classrooms*. Het panel is zeer positief over de keuze van de opleiding om de stage en study abroad te koppelen aan de taalkeuze van studenten. Het internationale netwerk van de opleiding zit goed in elkaar en studenten worden goed gefaciliteerd en begeleid bij hun buitenlandverblijf. Ook het International Office speelt hierbij een mooie rol.

Het panel heeft een gekwalificeerd, gedreven docententeam gezien met relevante contacten in het beroepenveld en een kritisch vermogen tot verbetering. Er is budget en ruimte t.a.v. scholing, zowel op individueel niveau als op opleidingsniveau (BKE-certificering). Docenten blijven op de hoogte van de ontwikkelingen in de markt. Aandachtspunt – zeker met een klein team – is en blijft de werkdruk. Gelet op de ambitie zoals geformuleerd in standaard 1, is het zaak om de werkdruk in de transitie naar de IB-opleiding² goed te monitoren. De maatregelen die de opleiding inzet en in gaat zetten, juicht het panel toe.

De opleiding kent een mooie online systematiek. Het digitale landschap is goed ingericht en draagt bij aan de integratie van online en offline leren. De begeleiding is goed vormgegeven. De inzet op studievaardigheden – leren leren, zelfredzaamheid van de student – vindt het panel een goede ontwikkeling.

Op grond hiervan honoreert het panel Standaard 2 'Onderwijsleeromgeving' met een 'goed'.

Standaard 3. Toetsing

De opleiding hanteert het systeem van toetsen en beoordelen dat HZ instellingsbreed heeft ingericht. Dit systeem borgt dat de opleiding valide, betrouwbare en – voor studenten – transparante toetsen oplevert. Het auditpanel is positief over het niveau en de inhoud van toetsing en beoordeling, maar geeft de opleiding wel ter overweging mee om haar aandacht voor interculturaliteit in het programma ook te expliciteren in de toetsing. Dat het in de opleiding aanwezig is, moge overigens duidelijk zijn. Verder verdient het aspect van compensatie bij de toetsing aandacht. De (decentrale) examencommissie is WHW-proof, in positie en voert zowel een proactief als reactief beleid. Het jaarverslag getuigt hiervan. De externe kalibratie met zusteropleidingen vindt het panel een mooi mechanisme.

Het panel heeft een aantal aandachtspunten geconstateerd waarvan de belangrijkste gaan over het beoordelingsformulier dat de opleiding hanteert bij het afstuderen en de scheiding van begeleiden en beoordelen bij het vaststellen van het eindniveau. Zo heeft het panel geconstateerd dat het huidige beoordelingsformat bij het afstuderen wringt bij de manier waarop de opleiding haar afstuderen vormgeeft én verder vorm gaat geven in de nabije toekomst. Studenten zijn vrij om bij het afstuderen hun eigen onderwerp te kiezen. Dit leidt tot een grote diversiteit aan thema's bij het afstuderen en maakt dat een student kan afstuderen op een exportplan, een marketingplan, maar bijvoorbeeld ook op een strategisch businessplan. In de toekomst is de opleiding voornemens om bij het afstuderen in toenemende mate de focus te leggen op het vervaardigen van beroepsproducten met een toegevoegde waarde voor de opdrachtgever. Hierbij lijkt een formulier te passen waarbij docenten, afhankelijk van het product dat de student heeft opgeleverd, meer kunnen differentiëren in beoordelingsaspecten en de weging ervan. Daarnaast heeft het panel geconstateerd dat het afstudeerwerk wordt beoordeeld door twee beoordelaars, waarbij de begeleider tevens de eerste beoordelaar is. Gezien de geringe formatie heeft het panel begrip voor het feit dat de opleiding bij het vaststellen van het eindniveau nu nog geen strikte scheiding tussen begeleiden en beoordelen kan bemensen. De te verwachten groei van de formatie in de nieuwe IB-opleiding biedt op dit punt mogelijkheden. Het auditpanel adviseert de opleiding evenwel om in ieder geval de

---

² De opleiding IBL zal met de opleiding IBMS worden samengevoegd tot één stamopleiding Internationaal Business (IB) met een nieuw crohonummer.

begeleider de tweede beoordelaar te maken om zo de proces- en inhoudsbeoordeling beter te scheiden.

Op grond hiervan honoreert het panel Standaard 3 'Toetsing' met een 'voldoende'.

Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten

Het auditpanel bestudeerde voorafgaand aan de visitatie vijftien eindwerken. Op één twijfelgeval na onderschreven de auditoren de cesuur zoals die door de opleiding is toegepast. De portfolio's zijn heel duidelijk complementair aan de eindwerken en bevatten bewijsstukken van een aantal IBL-specifieke competenties. Samenvattend worden de beoogde leerresultaten naar de indruk van het auditpanel behaald.

De eindwerken laten een breed veld aan thema's zien. Het auditpanel is positief gestemd over het feit dat studenten zelf het onderwerp van hun scriptie kiezen en de uitwerking daarvan. Ze zitten niet in een 'keurslijf'. Bijkomend punt is dat niet alle eindwerken over specifieke IBL-onderwerpen lijken te gaan. In de nieuwe IB-opleiding zou de opleiding dit wellicht iets meer kunnen kaderen. In enkele scripties is aandacht nodig voor het samenspel tussen doelstellingen en onderzoeksvragen, de beheersing van onderzoeksmethoden en -technieken en de onderbouwing van het onderzoek. Als het gaat om onderzoek, kijkt de opleiding in toenemende mate naar de toegevoegde waarde voor het werkveld. Het onderzoek dat studenten bij het afstuderen gaan uitvoeren, zal in de komende jaren veel meer in dienst staan van de toepassing en praktische relevantie voor het bedrijf. Het panel juicht dit toe.

De werkveldvertegenwoordigers met wie het panel sprak, oordelen positief over de capaciteiten en het niveau van de IBL-stagiaires en -afgestudeerden. Ze zijn "flexibel en breed inzetbaar" en kennen hun talen. Ook alumni waren tevreden over de aansluiting van de opleiding op de beroepspraktijk, hun landing in het werkveld en de doorgroeimogelijkheden die ze hadden na hun eerste baan.

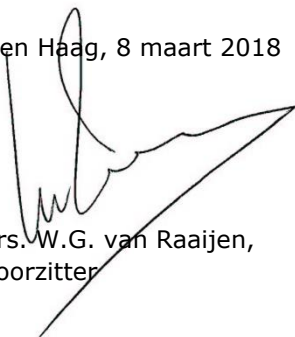
Op grond hiervan honoreert het panel Standaard 4 'Gerealiseerde leerresultaten' met een 'voldoende'.

Algemene conclusie:

Op grond van de voldoende oordelen op de standaarden 3 'Toetsing' en 4 'Gerealiseerde leerresultaten', gecombineerd met het oordeel goed op de standaarden 1 'Beoogde leerresultaten' en 2 'Onderwijsleeromgeving' komt het auditpanel volgens de beslisregels van de NVAO op het eindoordeel 'voldoende' voor de opleiding International Business and Languages van HZ University of Applied Sciences.

Het panel adviseert de NVAO de accreditatie met de gebruikelijke termijn van zes jaar te verlengen.

Den Haag, 8 maart 2018

drs. W.G. van Raaijen,
voorzitter

D.P.M. de Koning MSc,
secretaris

3. INLEIDING

De bacheloropleiding International Business and Languages van HZ University of Applied Sciences is een van de dertien IBL-opleidingen in het land. De opleidingen werken samen in het Landelijke Overleg IBL (LOO IBL).

Context en positie van de opleiding

De opleiding International Business and Languages valt, samen met de opleidingen Bedrijfseconomie, Bedrijfskunde MER, Commerciële economie, Communicatie, Human Resource Management, International Business & Management Studies, Sportkunde, Vitaliteitsmanagement & Toerisme onder de Academie voor Economie & Management (AvEM) en wordt aangestuurd door een managing director (verantwoordelijk voor organisatorische zaken). Binnen de academie heeft iedere opleiding een opleidingscoördinator (OLC) die verantwoordelijk is voor het opleidingsprogramma. In het functiehuis van de HZ wordt de 'opleidingscoördinator' omschreven als een docentenrol waarmee dit formeel geen managementlaag is. Daarnaast kent de HZ een aantal diensten die het primaire proces ondersteunen.

Aan de Academie is een Applied Research Center (ARC) gekoppeld, bestaande uit het Kennis Centrum Kusttoerisme (KCKT) en het lectoraat Healthy Region (LHR). Deze onderzoekscentra hebben een academieoverstijgende positie en zullen worden versterkt met een derde centrum, gericht op ondernemerschap en innovatie in het MKB: het expertise centrum "Entrepreneurship and Small Business Innovation Research" (ESBIR). Daar waar KCKT en LHR sterk domeinspecifiek zijn, zal ESBIR gericht zijn op de ontwikkeling van domein-onafhankelijke ondernemerschaps- en innovatiemanagementvaardigheden.

Nieuwe ontwikkelingen

De opleiding IBL zal met de opleiding IBMS worden samengevoegd tot één stamopleiding Internationaal Business (IB) met een nieuw crohonummer. In deze nieuwe opleiding zullen Program Learning Outcomes (zie standaard 1) centraal staan en zal er meer aandacht zijn voor logistiek en marketing.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Bevindingen

Beoogde leerresultaten

De hbo-bacheloropleiding International Business and Languages van HZ University of Applied Sciences heeft samen met de andere opleiders het landelijke opleidingsdocument 'IBL bekent kleur'³ vastgesteld. De eindkwalificaties IBL bestaan uit acht competenties IBL plus de Body of Knowledge and Skills IBL (BoKS IBL). Een student doorloopt de competenties op drie verschillende niveaus. Bij de verschillende niveaus is een passende BoKS van kennis, vaardigheden en attitude ontwikkeld. De beheersing van de BoKS IBL is voorwaardelijk voor de competentiebeheersing.

De IBL-competenties hebben betrekking op drie competentiegebieden: 1) internationaal zaken doen (*international business*), 2) internationale communicatie (*international communication*) en 3) intercultureel bewustzijn (*intercultural awareness*). Zonder in dit verband volledig te willen zijn, geven we hierna een aantal voorbeelden van competenties zoals opgenomen in het profiel:

- Het kunnen ontwikkelen van marketingbeleid voor een internationaal opererende onderneming en het kunnen onderbouwen en beargumenteren van gemaakte keuzes.
- Het kunnen communiceren in drie moderne vreemde talen en rekening houdend met culturele verschillen, intern en extern, nationaal en internationaal.
- Het kunnen leiding geven aan een internationaal bedrijf, een internationaal bedrijfsonderdeel, bedrijfsprocessen of een internationaal project op het gebied van internationale in- en verkoop en internationale communicatie.
- Zelfsturing en persoonlijke professionele internationale vermogens.

Het landelijk beroepsprofiel beschrijft de voornaamste kenmerken, de kerntaken, de beroepsproducten, de beroepsrollen en de ontwikkelingen in het beroep van de IBL'er en daarmee is de professionele *oriëntatie* (kennis, vaardigheden en houding) van de IBL'er vastgelegd. Ook is door middel van een koppeling met de Dublin Descriptoren en de hbo-standaard het bachelorniveau verankerd en is tevens een relatie gelegd met het internationale opleidingsveld.

Profilering

Het panel ziet een duidelijke profilering bij de opleiding in verhouding tot andere opleiders in Nederland. De opleiding IBL van HZ heeft gekozen voor 1) een toeristische focus en 2) biedt de mogelijkheid tot het volgen van een extra derde moderne vreemde taal (zie toelichting hieronder).

³ 'IBL bekent kleur', Landelijk Beroeps- en Competentieprofiel, Bacheloropleiding International Business and Languages, 2010

Ad 1) Gezien de geografische ligging van Zeeland is het een bewuste keuze van de opleiding om in haar curriculum aandacht te besteden aan toerisme. Zo vult de opleiding in jaar één en twee een aantal projecten en opdrachten in met een toerisme context. Ook kunnen studenten in de minorruimte toeristische vakken kiezen. In de nieuwe opleiding International Business is de opleiding voornemens om de focus op toerisme af te bouwen. Deze keuze wordt ondersteund door signalen uit het werkveld en vanuit studenten zelf en het feit dat het ontwikkelen van het competentiegebied 'internationaal zakendoen' in een toeristische context bij studenten niet altijd even goed tot zijn recht komt als de ontwikkeling op de twee andere competentiegebieden. Studenten kunnen uiteraard nog wel vanuit hun persoonlijke profilering kiezen voor een toerisme context (minor, stage, keuze voor bepaalde casuïstiek).

Ad 2) De opleidingen IBL hanteren voor wat betreft de beheersing van de moderne vreemde talen de Europese niveaustandaard. Dat wil zeggen dat elke opleiding IBL het Europees Raamwerk (ERK) oftewel het *Common European Framework of Reference for Languages (CEFR)* – en de bijbehorende can-do-statements – als standaard moet nemen ten aanzien van de bepaling van de niveaus waarvoor wordt opgeleid. Het volgen van Engels en twee moderne vreemde talen is verplicht bij de opleiding IBL van HZ. Dit is conform landelijke afspraken. Daarnaast hebben studenten IBL bij HZ de mogelijkheid om nog een *extra* moderne vreemde taal te volgen. De opleiding beoogt dat alle IBL-studenten aan het einde van de opleiding het Engels op C1-niveau van het CEFR beheersen voor de vaardigheden lezen en luisteren. Voor de vaardigheden schrijven, spreken en gesprekken voeren is het niveau minimaal B2. De studenten beheersen een tweede en derde moderne vreemde taal op B2-niveau voor de vaardigheden lezen en luisteren; voor de vaardigheden schrijven, spreken en gesprekken voeren is het niveau minimaal B1. Het auditpanel heeft geconstateerd dat de opleiding veel tijd en aandacht aan haar talenprogramma geeft. Dit komt onder meer tot uiting in het aantal credits, gekoppeld aan het talenprogramma⁴, de expliciete koppeling met het buitenlandverblijf (zie standaard 2) en, zoals hierboven aangegeven, de mogelijkheid tot het volgen van een vierde moderne vreemde taal.

Een ander kenmerk van de opleiding IBL is de profilering van HZ als 'De Persoonlijke Hogeschool'. Deze profilering werkt via het onderwijsmodel *Student- en Procesgericht Onderwijs* door in de opleiding (zie Standaard 2). Naast bewustwording van hun persoonlijke talenten en drijfveren wil de opleiding studenten uitdagen om een onderzoekende en ondernemende houding te ontwikkelen, zowel ten aanzien van het (toekomstig) beroep als ten aanzien van de persoonlijke ontwikkeling. Deze aspecten komen onder meer tot uiting in de competenties die gaan over de inter-persoonlijke, sociale en communicatieve en persoonlijk professionele Internationale vermogens.

Onderzoek

Het kunnen uitvoeren, interpreteren, toetsen en evalueren van een marktonderzoek is een expliciete competentie in het IBL-profiel. Binnen de opleiding IBL van HZ beweegt de visie op onderzoek zich steeds meer in de richting van het belang van onderzoek voor het werkveld dat met name de toepassing ervan in beroepsproducten van toegevoegde waarde vindt. Onderzoek binnen IBL is steeds sterker gerelateerd aan de realisatie van de internationale zakelijke doelstellingen van het bedrijf. Het kan gaan om een internationale marktverkenning of specifiek marktonderzoek, een culturele verkenning, een landenverkenning, een internationaal trendonderzoek etc. Het panel vindt dit goed.

Internationale oriëntatie

Zoals verwacht mag worden bij een IBL-opleiding, is het internationaal perspectief duidelijk herkenbaar in de eindkwalificaties en in de wijze waarop de opleiding dit heeft verwerkt in de opleidingsdoelstellingen en het curriculum. In praktisch alle (deel)competenties is de internationale oriëntatie aanwezig.

---

⁴ In totaal is 15 EC ingeroosterd voor Engels en 20 EC voor de andere talen.

Validatie beoogde leerresultaten

Uit het landelijk opgestelde beroeps- en opleidingsprofiel blijkt dat dit door een brede vertegenwoordiging van het werkveld (beroepenveldcommissies van de dertien opleidingen en aanvullende externe werkveldexperts) is gevalideerd. Het profiel is tot stand gekomen in overleg met de representatieve vertegenwoordigers van het werkveld, VNO-NCW, MKB Nederland en met relevante brancheverenigingen zoals Fenedex en NIMA. Door haar actieve deelname aan het Landelijk Opleidingen Overleg is de opleiding nauw betrokken bij het ontwikkelen en actualiseren van de eindkwalificaties.

De inbreng van het beroepenveld heeft de afgelopen jaren geen structureel karakter gekend. De opleiding heeft aangegeven dat de leden van haar beroepenveldcommissie vanuit de aard van hun professie niet gebonden zijn aan één plek. Hierdoor is het werken met een vaste club en een vast vergaderschema niet opportuun, aldus de opleiding. De opleiding heeft de oplossing gezocht in de 'BVC on tour'. Docenten bezoeken hierbij in wisselende samenstellingen twee keer per jaar contactpersonen in hun bedrijf. Er wordt dan een bezoek gepland aan de hand van een agenda die ook gebruikt zou worden bij een BVC-vergadering op de HZ en ook worden er notulen gemaakt. Aan bod komen o.a. het niveau van de afstudeerders, de wijze waarop het curriculum aansluit op de kennis en ervaring die in de beroepspraktijk noodzakelijk is en de relevantie van de (internationale) casuïstiek. Naast de 'BVC on tour' kan de opleiding gebruik maken van de meer strategische input van de Raad van Advies die is ingesteld op academieniveau.

Het auditpanel heeft vastgesteld dat de opleiding veel contacten heeft. De 'BVC on tour' is een originele en werkende oplossing om input vanuit het beroepenveld te verzamelen, aldus het panel. Het panel wil de opleiding meegeven om aandacht te besteden aan de verslaglegging, zodat de resultaten van de gesprekken met iedere belanghebbenden kunnen worden gedeeld. Daarnaast kan het panel zich voorstellen dat de opleiding, naast de alumni die nu worden bezocht, ook een bredere input van buitenaf zoekt.

Nieuwe profiel IB

Het auditpanel heeft vastgesteld dat de overgang naar de opleiding IB met een weloverwogen proces wordt vormgegeven. In 2016 zijn de opleidingen IBL in het Landelijk Overleg gestart met een herziening van de landelijk vastgestelde competenties naar PLO's (Program Learning Outcomes) die met ingang van 2018-2019 in het nieuwe curriculum IB worden opgenomen. De PLO's waaruit het nieuwe framework bestaat, zijn opgesteld aan de hand van het KSAVE-model waardoor Knowledge (K), Skills (S), Attitude (A), Values (V) en Ethics (E) geborgd zijn. Elke hogeschool heeft de eigen contacten gebruikt voor input en validatie t.a.v. deze PLO's.

De opleiding IBL van HZ heeft samen met de opleiding IBMS een visie op internationalisering geschreven. Er zal een versterking van de business component in het programma komen. Daarnaast wil IBL graag de sterke meertalige component overeind houden in de nieuwe IB-opleiding. Het bedrijfsleven, zo geeft de opleiding aan, vraagt om meer talige studenten en daarnaast is er een groei waar te nemen van studenten uit het buitenland. Het auditpanel heeft zijn vraagtekens gezet bij het ontwerp van de IB-opleiding. Het overeind houden van een stevig talenprogramma én het vergroten van de businesscomponent is ambitieus. Tegelijkertijd ziet het panel ook dat de opleiding handvatten heeft om deze stevige ambitie waar te maken. Via beroepsproducten als een business plan en een exportplan kunnen studenten immers aan beide componenten werken (zie ook standaard 2).

Weging en Oordeel

Het panel beoordeelt deze standaard met het oordeel 'goed'. De beoogde eindkwalificaties voor het programma zijn via een gedegen (standaard)proces van ontwikkeling tot stand gekomen en zijn gebaseerd op het landelijk vastgesteld profiel.

Het panel heeft vastgesteld dat de eindkwalificaties van het hbo-bachelorprogramma International Business and Languages de inhoud van het beroep van de IBL'er afdekken; zij zijn daarmee in de basis goed op de beroepsuitoefening georiënteerd. In de formulering van de beoogde eindkwalificaties van de bachelor herkent het panel daarnaast het niveau dat door de vijf Dublin Descriptoren wordt geïndiceerd alsook de reikwijdte ervan. De inhoud en oriëntatie en het niveau van de eindkwalificaties zijn derhalve goed. Tevens zijn onderzoekend vermogen en de internationale oriëntatie expliciet in de (uitwerking van de) eindkwalificaties opgenomen. Het panel is positief over de richting van de opleiding ten aanzien van de visie op onderzoek, waarbij de toegevoegde waarde voor het werkveld meer centraal gaat staan. De huidige opleiding kent een duidelijke profilering met een focus op toerisme, passend bij de regio, en relatief veel tijd en aandacht voor talen in het programma. De opleiding betreft haar contacten in het werkveld op een actieve wijze bij het onderhoud van de eindkwalificaties en het programma. De 'BVC on tour' is volgens het auditpanel een inventieve manier om een geconstateerd probleem op te lossen. Het panel heeft enkele aanbevelingen gedaan voor het verder uitwerken en uitbouwen van dit mechanisme.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*). Opleidings specifieke voorzieningen worden beoordeeld, tenzij het gaat om instellingsbrede voorzieningen waarover bij de ITK al is gerapporteerd.

Bevindingen

Programma

Koppeling leerresultaten – programma

De opleiding vertaalt op een adequate manier de competenties naar leerdoelen en –inhoud. Zij heeft allereerst in een zogeheten ‘competentiebreakdown’ de startcompetenties uitgewerkt in beroepstaken en in hiervan afgeleide deeltaken en leerdoelen. De competentiebreakdown eindigt met concreet geformuleerde (niveau)eisen. De opleiding heeft vervolgens het opleidingsprogramma geclusterd in cursussen, uitgaande van de breakdown en de vereiste kennisbasis, specifieke inhoudelijke aandachtsgebieden van de opleiding en de vereiste leerlijnen. Deze clustering maakt ze inzichtelijk in een dekkingsmatrix (en een toetsprogramma). Deze matrix is opgenomen in de uitvoeringsregeling van de opleiding bij het Onderwijs- en Examenreglement en geeft een weergave van in welke cursus aan welke beroepstaken/leerdoelen wordt gewerkt en op welk niveau. Het auditpanel heeft vastgesteld dat het programma dekkend is. De acht competenties zijn consequent en afgewogen toegekend aan de verschillende onderwijseenheden.

De Persoonlijke Hogeschool

Passend bij HZ als ‘De Persoonlijke Hogeschool’ (zie ook standaard 1) is het competentiegerichte onderwijs onder meer gericht op de student, zijn ontwikkeling tot beginnend beroepsbeoefenaar en het ontplooiën van zijn talenten en op het proces van leren, zodat de student zich ook na zijn studie blijft ontwikkelen. Het HZ onderwijsmodel van ‘Student- en Procesgericht Onderwijs’ (SPO) rust op drie pijlers (zie de voorbeelden in onderstaande tabel). Daarbij hanteert de opleiding een passende variatie aan werkvormen (bv. theorie- en werkcolleges, practica, zelfstudie, groepsopdrachten, intervisie, reflectie en projecten).

Pijlers van het Student- en Procesgericht Onderwijs

1. *Authentieke beroepssituaties:* Studenten gaan vanaf jaar 1 aan de slag met authentieke beroepstaken. Het curriculum is gericht op handelingen in de beroepscontext en er wordt derhalve gebruik gemaakt van reële praktijkopdrachten met veelal opdrachtgevers uit de praktijk. Denk aan het maken van een marketingplan, een business plan, het organiseren van bedrijfsuitjes, het voeren van verkoop- en sollicitatiegesprekken, het acteren in Student Companies, maar ook aan het lopen van stage.
2. *Activeren tot (samen) leren:* De opleiding besteedt expliciete aandacht aan de academische en sociale integratie (bv. het samenwerken met studenten uit andere opleidingen, een introductieweek, excursies, het peer-project waarbij een Nederlandse student een buitenlandse student onder zijn hoede neemt). Ook het betrekken van studenten bij werving en andere organisatorische activiteiten ziet de opleiding als een bijdrage aan de samenwerking tussen docenten en (mede)studenten.
3. *Ontwikkeling tot autonome professionals:* De opleiding daagt de studenten uit om een onderzoekende en ondernemende houding te ontwikkelen over het (toekomstig) beroep en de persoonlijke ontwikkeling. Naast een goede oriëntatie op het beroep in jaar 1 (bijv. via gastsprekers), beschikt iedere student over een studieloopbaancoach (SLC) die de persoonlijke ontwikkeling ondersteunt. Daarnaast heeft de student per semester individuele gesprekken met deze coach waarbij zijn ontwikkeling en voortgang centraal staan.

Tabel 1 – Voorbeelden uitwerking drie pijlers Student- en Procesgericht Onderwijs

De studenten en alumni die het auditpanel sprak, herkennen en waarderen de kenmerken van 'De Persoonlijke Hogeschool'. De kleinschaligheid van HZ was naast de reisafstand voor studenten een reden om voor de hogeschool en de opleiding te kiezen. De opleiding maakt deze belofte gedurende de studie ook waar. Studenten en alumni zijn bijvoorbeeld positief over de (individuele) begeleiding en betrokkenheid van docenten.

Opbouw en inhoud van het programma

Het panel ziet een stevig programma met samenhang. Er is sprake van een oplopende complexiteit in het programma en de literatuur die de opleiding gebruikt vindt het panel van een goed niveau; up-to-date vakliteratuur wordt gebruikt. Het curriculum is beroepsgericht opgebouwd – zie bovenstaande tabel: authentieke beroepssituaties staan centraal – aan de hand van 'leerarrangementen' (vakoverstijgend projectonderwijs). In een leerarrangement staat een praktijkopdracht centraal die vraagt om een geïntegreerde benadering. Een voorbeeld is het leerarrangement 'Businessplan'. Studenten maken hier een ondernemingsplan waarbij ze bijvoorbeeld ondernemersvaardigheden opdoen, leren samenwerken, oefenen met projectmanagement en ze getoetst worden op hun financiële kennis. Het panel heeft vastgesteld dat de business component en een onderwerp als financieel management op diverse plekken in het curriculum geïntegreerd terugkomt. Ook het leren doen van praktijkgericht onderzoek wordt op een geïntegreerde wijze aangeboden. De opleiding kent een leerlijn Onderzoek die waarborgt dat studenten in elk semester van hun student aan de HZ een aspect van het doen van onderzoek leren, gekoppeld aan een inhoudelijk onderdeel of beroepsproduct. Een ander voorbeeld is de excursie naar Lille voor tweedejaarsstudenten; hier oefenen zij de Franse taal bij het uitvoeren van (beroeps)opdrachten. Het panel heeft vastgesteld dat de opleiding er op een mooie manier voor zorgt dat studenten de juiste voor het vakgebied relevante inhoud tot zich nemen.

Internationale oriëntatie, talen en interculturaliteit

Studenten krijgen in het programma meer dan voldoende de mogelijkheid om zich te ontwikkelen in het competentiegebied 'intercultural awareness'. Vanaf jaar één wordt er lesgegeven in het Engels en zitten studenten in een *international classroom*. Het aantal Nederlandstalige studenten is hierbij in balans met het aantal anderstaligen. De internationale inbreng van en via studenten is een wezenlijk onderdeel bij het ontwikkelen van 'intercultural awareness' bij de studenten. Het panel heeft vastgesteld dat het interculturele aspect op diverse plekken terugkomt in het curriculum. Zo is er een basiscursus 'cultural orientation' en het 'Crossing Border event' in het eerste jaar, maken de studenten kennis met 'cross cultural management' en is er in de taalcurricula niet alleen aandacht voor taaltechnische aspecten (grammatica en vocabulaire), maar ook voor culturele conventies. Daarnaast waren er diverse gastsprekers die in het project 'intercultural competence' gesproken hebben over *intercultural experiences* in hun bedrijven.

Uiteraard doen studenten hun eigen *intercultural experiences* op tijdens hun buitenlandverblijf. Het auditpanel was erg gecharmeerd van de keuze van de opleiding om het buitenlandverblijf van studenten te koppelen aan hun taalkeuze. Studenten worden verplicht om één periode in het buitenland door te brengen en in hoge mate gestimuleerd om twee periodes naar het buitenland te gaan, zowel voor hun stage als voor een minor. De voorwaarde is dat zij kiezen voor een partner van het internationale netwerk uit één of van de twee (of drie) geografische gebieden van hun taalkeuze. Als ze dus naast Engels voor Duits en Spaans hebben gekozen, gaan ze naar een Duits- en Spaanstalig land. Dit beleid past binnen de visie op taalleren van de opleiding, omdat studenten door hun verblijf in de taalgebieden in staat worden gesteld een grote stap in taalverwerving te maken. Het auditpanel vindt dit een sterk punt.

Het internationale netwerk van de opleiding zit volgens het panel goed in elkaar. Bij het zoeken naar stages in het buitenland speelt het International Office een belangrijke rol en verder zijn er veel oud-studenten die stageplaatsen aanbieden. De opleiding is verder goed in staat om studenten te adviseren welke partnerinstelling bij hen past.

Ze weet welke scholen een uitdagender programma hebben dan andere en hebben zicht op de mate van begeleiding die studenten krijgen bij de partnerinstelling. De opleiding haalt het maximale uit haar bezoeken aan stagebedrijven en partnerinstellingen in het buitenland. Zo bezoeken docentbegeleiders stagiaires in het buitenland en bezoeken ze tegelijkertijd, waar mogelijk, alumni en andere contacten. Deze contacten benutten ze bijvoorbeeld weer bij het plannen van excursies. Zo is de opleiding met eerstejaarsstudenten op excursie gegaan naar Hewlett Packard in Spanje. Daar werkt een alumna van de opleiding die de eerstejaars gelijk een mooi beeld mee kon geven over hun toekomstige beroepsmogelijkheden. Winst is er nog te behalen, aldus het panel, in het verder formaliseren van het netwerk, zodat dit voor een ieder toegankelijk blijft.

Docenten

Het overzicht van kwalificaties en de verkorte cv's van de docenten laat zien dat sprake is van een gekwalificeerd docententeam. Het kernteam bestaat uit zeven docenten (4,5 fte) die allen over een mastertitel beschikken. Het gaat om taaldocenten en docenten voor de economische vakken en marketing. Voor de overige vakken worden docenten binnen het cluster 'ingeleend' waarbij alle vakken binnen het curriculum kunnen worden gegeven. Alle docenten van de opleiding hebben een onderwijsbevoegdheid of bezitten een basis didactische bekwaamheid (BDB). Nieuwe docenten zonder lesbevoegdheid volgen een interne cursus voor de BDB. Gedurende 2017-2018 zal het volledige team BKE, en waar nodig SKE, gecertificeerd zijn.

Het team heeft een sterke relatie met de beroepspraktijk, doordat docenten in diverse netwerken participeren en (internationale) congressen bezoeken. Dit wordt versterkt door de positie van de beroepspraktijk in het curriculum: docenten bezoeken studenten op hun stage en begeleiden hen wanneer ze opdrachten uitvoeren in de beroepspraktijk met echte opdrachtgevers. Het contact met het beroepenveld is niet alleen weggelegd voor de docenten voor de economische vakken en marketing; ook talendocenten komen in aanraking met het IBL-werkveld. De opleiding zet regelmatig gastdocenten in. Daarnaast constateert het auditpanel dat de docenten hun deskundigheid actueel houden en de ontwikkelingen in de markt goed volgen.

Docenten ervaren de werkdruk als relatief hoog. De kleinschaligheid van de opleiding en daarmee ook het kernteam brengt, zoals de opleiding dat aangeeft in haar zelfevaluatie, "de nodige vele-petten-problematiek" met zich mee. Op zowel opleidings- als academieniveau worden er maatregelen getroffen. Zo proberen de opleidingen multidisciplinair samen te werken bij de ontwikkeling en het uitvoeren van de verschillende curricula. Hierdoor wordt de 'kwetsbaarheid' van een klein team een stuk minder. Daarnaast is er nu soms nog sprake van docentintensief onderwijs met een relatief klassieke toetsing. In het nieuwe IB-curriculum wil de opleiding dat anders gaan vormgeven (zie ook standaard 3). Ten slotte wil de opleiding studenten actiever laten leren en hen meer de verantwoordelijkheid geven voor hun eigen leerproces. Het panel vindt dat het management voor wat betreft de werkbelasting – zo dit al niet het geval is – de vinger stevig aan de pols moet houden, zeker gezien de ingrijpende vernieuwing die eraan komt, gepaard met de stevige ambities.

Tijdens de audit maakt het docententeam, behalve een gekwalificeerde, ook een gecommitteerde en gedreven indruk. Er hangt een open en warme sfeer binnen de opleiding. Studenten kennen aan hun docenten zowel tijdens de audit als in de NSE over de gehele linie hoge waarderingen toe. Studenten geven aan dat docenten vrijwel altijd bereikbaar zijn, zowel via de email als in hun werkruimte. Dit wordt door studenten erg gewaardeerd. Ze zien tevens dat de opleiding iets doet met hun evaluatieve opmerkingen. Zo hadden ze aangegeven dat niet alle docenten even goed Engels spraken. De opleiding heeft dit verbeterpunt opgepakt en docenten, indien nodig, een cursus Engels laten volgen. Ook was er het voorbeeld van een docent die op basis van de feedback van student in de les voor meer activerende werkvormen koos. De aanwezige OC-leden bevestigden dat de opleiding echt wat doet met de input van studenten en ook aan hen teruggeeft wat er met de feedback is gedaan.

Opleidingsspecifieke voorzieningen

De onderwijsactiviteiten vinden plaats in Vlissingen. Studenten maken gebruik van de moderne studiefaciliteiten van HZ zoals de mediatheek, studentenwerkplekken, leslokalen en ICT-voorzieningen. In de NSE beoordelen studenten de diverse faciliteiten met een 3,8 t/m 4,0 op een vijfpuntsschaal. Vanaf 2020 zullen de gebouwen op de locatie Edisonweg in Vlissingen volledig worden gerenoveerd.

De informatievoorziening is volgens het panel op orde. Sinds 2014 kunnen studenten en docenten in de portal My.HZ.nl een gepersonaliseerd dashboard bouwen met apps naar keuze (bijvoorbeeld roostering). Waar er voorheen gebruik werd gemaakt van diverse platforms, wat door sommige studenten als verwarrend werd ervaren, zal straks alles op Learn.hz.nl staan, de nieuwe digitale leeromgeving die in 2017-2018 wordt geïmplementeerd. Het platform wordt gezien als aanvulling op de lessen en bevordert een integratie van digitaal/online leren en offline leren. Het auditpanel vindt dit een mooie ontwikkeling.

Begeleiding krijgt op verschillende manieren vorm binnen de opleiding. Binding, persoonlijke aandacht en betrokkenheid zijn sleutelwoorden die studenten noemen, als het gaat om de begeleiding. In tabel 1 is reeds de rol van de studieloopbaancoach genoemd. Het panel heeft vastgesteld dat de opleiding vanaf jaar 1 de nadruk legt op studievaardigheden, zodat studenten op een efficiënte manier 'leren leren'. Positief is het panel ook over de cursus '*Thesis preparation*' in jaar vier waarbij studenten gedurende zeven weken hun onderzoekscompetenties opfrissen en begeleid worden in de aanloop naar het afstuderen.

Weging en Oordeel

De onderwijsleeromgeving van de hbo-bacheloropleiding International Business and Languages overstijgt de basiskwaliteit. Dit is volgens het panel ook terug te zien in een opvallend hoge studenttevredenheid aangaande de inhoud van de opleiding en de begeleiding van het onderwijs. Een van de redenen van deze tevredenheid is dat de opleiding kleinschalig en persoonlijk onderwijs aanbiedt en streeft naar een hoge betrokkenheid en binding bij het onderwijs van zowel studenten als docenten. Het panel beoordeelt deze standaard dan ook met het oordeel '**goed**'.

Het panel ziet een stevig, samenhangend programma waarin studenten de juiste voor het IBL-vakgebied relevante inhoud tot zich nemen op een steeds hoger niveau. De talen en business vakken zijn expliciet vertegenwoordigd in het programma. De internationale oriëntatie wordt zowel *at Home* als *Abroad* vormgegeven. Vanaf het eerste jaar wordt de opleiding in het Engels gegeven en zitten studenten in *international classrooms*. Het panel is zeer positief over de keuze van de opleiding om de stage en study abroad te koppelen aan de taalkeuze van studenten. Het internationale netwerk van de opleiding zit goed in elkaar en studenten worden goed gefaciliteerd en begeleid bij hun buitenlandverblijf. Ook het International Office speelt hierbij een mooie rol.

Het panel heeft een gekwalificeerd, gedreven docententeam gezien met relevante contacten in het beroepenveld en een kritisch vermogen tot verbetering. Er is budget en ruimte t.a.v. scholing, zowel op individueel niveau als op opleidingsniveau (BKE-certificering). Docenten blijven op de hoogte van de ontwikkelingen in de markt. Aandachtspunt – zeker met een klein team – is en blijft de werkdruk. Gelet op de ambitie zoals geformuleerd in standaard 1, is het zaak om de werkdruk in de transitie naar de IB-opleiding goed te monitoren. De maatregelen die de opleiding inzet en in gaat zetten, juicht het panel toe.

De opleiding kent een mooie online systematiek. Het digitale landschap is goed ingericht en draagt bij aan de integratie van online en offline leren. De begeleiding is goed vormgegeven. De inzet op studievaardigheden – leren leren, zelfredzaamheid van de student – vindt het panel een goede ontwikkeling.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Bevindingen

Het toetsbeleid van de opleiding (academie) is ingericht conform het HZ-toetsbeleid uit 2016. De opleiding beschikt over een toetsprogramma met daarin tevens een overzicht van de toetsing van de eindkwalificaties (beroepscompetenties én de HZ-onderzoekscompetentie) op het hoogste niveau. Het totale toetsprogramma van de opleiding IBL (zie Standaard 2 'dekkingsmatrix'), het toetsplan per cursus en de toetsmatrijs per (deel)toets tonen aan dat de opleiding haar toetsen afleidt van de beoogde eindkwalificaties.

Het auditpanel stelt vast dat de studenten in de studentenhandleiding van de betreffende cursus per toets volledig en tijdig inzicht hebben in de competenties/leerdoelen waarop de opleiding hen beoordeelt, de toetsvormen, de beoordelingscriteria, het aantal studiepunten, de omvang en de aard van de feedback, de herkansingsmogelijkheden en het moment van toetsen. In evaluaties beoordelen studenten de aansluiting van de toets op de cursusinhoud en het toetsen en het beoordelen met voldoende.

Het toetsprogramma is zodanig opgebouwd dat het gedurende de leerjaren een representatieve set van beroepstaken en beroepsproducten op het juiste niveau toetst. Uit de gesprekken blijkt dat toetsing zowel een formatieve als summatieve functie heeft. Het panel is enthousiast ten aanzien van het streven van de opleiding om de kwaliteit van feedback te verhogen door de mogelijkheid van asynchrone communicatie via Learn.hz.nl (zie ook standaard 2) door middel van formatieve assessment activiteiten, zoals quizen, opdrachten en peer-review.

In de nieuwe opleiding zal het aantal toetsen teruggebracht worden om de druk op zowel studenten als docenten te verminderen. De opleiding gaat dan werken met een blokkensysteem en eenheden van 15 EC en zal meer gebruik maken van integrale toetsen waarin zowel kennis, vaardigheden als attitudes worden getoetst. Het blok bestaat uit een 'stam' van 9 EC waar IBL en IBMS samengaan, een specialisatie van 4 EC en 2 EC gereserveerd voor Engels.

Oordeel toetsen

Het auditpanel heeft verschillende toetsen en de daarbij behorende bijlagen zoals toetsplannen en -matrijzen ingezien. Een mooie variatie van toetsvormen was zichtbaar. Het panel vond de toetsen over het algemeen qua inhoud van het niveau dat in de betreffende studie jaren verwacht wordt van studenten van een hbo-bacheloropleiding. In het vierde jaar (semester 7) worden de talen op eindniveau getoetst. Het panel heeft toetsen Engels bestudeerd en deze zagen er degelijk uit. Ook heeft het panel geconstateerd dat de financiële vaardigheden van studenten worden getoetst in de business plannen en in het portfolio. Het panel heeft twee opmerkingen. Er is binnen IBL-opleidingen veel aandacht voor interculturaliteit. In de toetsing vond het panel dit aspect onderbelicht. Daarnaast heeft het panel een voorbeeld ingezien van compensatoir toetsen waarbij niet alle deeltijfers voldoende waren, terwijl volgens het HZ-toetsbeleid alle deeltijfers minimaal met een 5,5 gescoord dienen te worden.

Kwaliteitsborging

Centraal in het proces van toetsen en beoordelen staat de borging van kwaliteit. Dit toont de opleiding onder meer met onderstaande voorbeelden aan. Het auditpanel waardeert dat binnen de academie ruimte is voor een goed gesprek tussen alle betrokkenen (management, examen- en toetscommissie, examinatoren) over de kwaliteitsborging van het toetssysteem.

Voorbeelden van kwaliteitsborgende mechanismen

- De borging van toetsontwerp en beoordeling vindt plaats via intercollegiale consultatie. Na ontwikkeling én afname van een toets wordt deze inhoudelijk gecheckt door een collega. Deze legt zijn bevindingen vast in een controledocument.
- De examinatoren komen iedere maand bijeen om te spreken over de toetsresultaten en de studentresultaten. Tijdens dit overleg worden kwalitatieve aspecten rondom het toetsen besproken, zoals de bindend studieadviezen.
- Op dit moment zijn twee van de kernteamleden BKE-gecertificeerd. HZ heeft in het laatste semester van 2016-2017 actie ondernomen om docenten in korte tijd het BKE-certificaat te laten behalen.
- De opleiding kalibreert het gerealiseerd eindniveau met partnerinstellingen Zuyd Hogeschool, Fontys en Avans door middel van het uitwisselen en bespreken van afstudeerwerken.
- Het gebruik van vaste beoordelingsmodellen en nakijkmodellen waarborgt de uniformiteit in beoordeling.

Tabel 2 – Voorbeelden van kwaliteitsborgende mechanismen IBL

Examencommissie

Onder de centrale examen- en toetscommissie van HZ vallen per academie een deexamen- (DEX) en deelttoetscommissie (DTC). Zowel uit de documentatie over toetsen en examineren, als uit de verslagen van reguliere vergaderingen en haar jaarverslag blijkt dat de examencommissie van de opleiding goed in positie is. Dit wordt bevestigd tijdens het auditgesprek: de leden van de examencommissie zijn inhoudelijk gekwalificeerd, deskundig en zich bewust van hun borgende positie. Haar ontwikkel- en onderzoeksagenda toont dat zij weet wat er op het gebied van toetsen en beoordelen in de komende periode nog moet gebeuren.

Afstuderen

De beoordeling van het eindniveau vindt plaats in het achtste semester aan de hand van:

1. het *research proposal* (10%)
2. de thesis (70%)
3. het afstudeerportfolio (20%)

Het panel heeft een aantal opmerkingen ten aanzien van het beoordelingsproces en de beoordeling bij het afstuderen.

- Studenten zijn vrij om bij het afstuderen hun eigen onderwerp te kiezen. Dit leidt tot een grote diversiteit aan thema's bij het afstuderen en maakt dat een student kan afstuderen op een exportplan, een marketingplan, maar bijvoorbeeld ook op een strategisch businessplan. Het huidige HZ-brede format van het beoordelingsformulier bij het afstuderen lijkt te wringen met de breedte en diversiteit van de afstudeerthematiek. Het auditpanel heeft met de opleiding gediscussieerd over de vraag of je één afstudeerprotocol kan gebruiken voor alle verschillende producten. In de auditgesprekken geven de docenten aan dat ze dit lastig vinden en bij de beoordeling zouden moeten kunnen differentiëren tussen deelaspecten en de weging daarvan; zeker als de opleiding in de toekomst bij het afstuderen in toenemende mate de focus gaat leggen op het vervaardigen van beroepsproducten met een toegevoegde waarde voor de opdrachtgever. Bij deze aanpak is kalibratie van essentieel belang, aldus het panel, om ervoor te zorgen dat beoordelaars studenten op een eenduidige wijze blijven beoordelen en om met elkaar af te stemmen welke leerresultaten je precies beoordeelt.
- De becijfering leek in een aantal gevallen aan de hoge kant, als gekeken werd naar de kritische opmerkingen die de beoordelaar in het beoordelingsformulier had genoteerd.
- Het afstudeerwerk wordt beoordeeld door twee beoordelaars, waarbij de begeleider tevens de eerste beoordelaar is. Gezien de geringe formatie heeft het panel begrip voor het feit dat de opleiding bij het vaststellen van het eindniveau nu nog geen strikte scheiding tussen begeleiden en beoordelen kan bemsen. De te verwachten groei van de formatie in de nieuwe IB-opleiding biedt op dit punt mogelijkheden. Het auditpanel adviseert de opleiding evenwel om in ieder geval de begeleider de tweede beoordelaar te maken om zo de proces- en inhoudsbeoordeling beter te scheiden.

- Een belangrijke maatregel is de 'go'/no go' op het *research proposal*. Soms formuleert een student nog een te brede of algemene hoofdvraag met als gevolg dat ook het eindproduct – wat lever je nu concreet op? – niet duidelijk is. Door bij dat onderzoeksvoorstel sterker te sturen op het formuleren van een heldere en 'onderzoeksbare' probleemstelling en passende deelvragen en de studenten al de verbinding te laten maken tussen die probleemstelling en relevante theorie wordt ervoor gezorgd dat de student met meer focus aan het afstudeeronderzoek begint. Met de intensievere en meer directieve begeleiding – o.a. met de *thesis preparation* voorafgaand aan het afstuderen (zie standaard 2) – denkt het auditpanel dat de opleiding een goede weg heeft ingeslagen.

Weging en Oordeel

Het auditpanel komt voor de hbo-bacheloropleiding International Business and Languages ten aanzien van deze standaard tot het oordeel '**voldoende**'. De opleiding hanteert het systeem van toetsen en beoordelen dat HZ instellingsbreed heeft ingericht. Dit systeem borgt dat de opleiding valide, betrouwbare en – voor studenten – transparante toetsen oplevert. Het auditpanel is positief over het niveau en de inhoud van toetsing en beoordeling, maar geeft de opleiding wel ter overweging mee om de aandacht voor interculturaliteit in het programma ook te expliciteren in de toetsing. Dat het in de opleiding aanwezig is, moge overigens duidelijk zijn. Verder verdient het aspect van compensatie bij de toetsing aandacht. De (decentrale) examencommissie is WHW-proof, in positie en voert zowel een proactief als reactief beleid. Het jaarverslag getuigt hiervan. De externe kalibratie met zusteropleidingen vindt het panel een mooi mechanisme.

Het panel heeft een aantal aandachtspunten geconstateerd waarvan de belangrijkste gaan over het beoordelingsformulier dat de opleiding hanteert bij het afstuderen en de scheiding van begeleiden en beoordelen bij het vaststellen van het eindniveau. Zo heeft het panel geconstateerd dat het huidige beoordelingsformat bij het afstuderen wringt bij de manier waarop de opleiding haar afstuderen vormgeeft én verder vorm gaat geven in de nabije toekomst. Daarnaast adviseert het panel om de proces- en inhoudsbeoordeling beter te scheiden door de positie van de eerste beoordelaar die tevens de begeleider is, en de tweede beoordelaar om te draaien.

4.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Om te kunnen vaststellen of de studenten de beoogde leerresultaten behalen, heeft het panel tijdens de audit een brede selectie van door de studenten gemaakte en door examinatoren beoordeelde toetsen ingezien. Voorafgaand aan de audit heeft het panel bovendien een gestratificeerde steekproef uit de eindwerken bestudeerd.

Bevindingen van het panel t.a.v. de eindwerken

Het auditpanel bestudeerde voorafgaand aan de visitatie vijftien eindwerken. Op één twijfelgeval na onderschreven de auditoren de cesuur zoals die door de opleiding is toegepast. De portfolio's zijn heel duidelijk complementair aan de eindwerken en bevatten bewijsstukken van een aantal IBL-specifieke competenties. Samenvattend worden de beoogde leerresultaten naar de indruk van het auditpanel behaald.

De eindwerken laten een breed veld aan thema's zien. Het auditpanel is positief gestemd over het feit dat studenten zelf het onderwerp van hun scriptie kiezen en de uitwerking daarvan. Ze zitten niet in een 'keurslijf'. Bijkomend punt is dat niet alle eindwerken over specifieke IBL-onderwerpen lijken te gaan. In enkele scripties is aandacht nodig voor het samenspel tussen doelstellingen en onderzoeksvragen, de beheersing van onderzoeksmethoden en -technieken en de onderbouwing van het onderzoek.

Het is het auditpanel opgevallen dat in veel eindwerken die het panel heeft gelezen, de financiële analyse of een financiële prognose richting de toekomst ontbreekt. Zoals in standaard 2 is aangegeven wordt de financiële kennis/de business component eerder in het programma getoetst. Het panel kan dit billijken, maar is van mening dat een bedrijf weinig heeft aan aanbevelingen of een advies, als daar geen financiële onderbouwing bij zit of als de randvoorwaarden voor implementatie niet worden geschetst. De opleiding erkent dit aandachtspunt. De focus, zo gaf zij aan, heeft de afgelopen jaren wat meer gelegen op onderzoek en op het werken aan een theoretisch kader. Zoals in standaard 1 reeds is gesteld, kijkt de opleiding nu steeds meer, als het gaat om onderzoek, naar de toegevoegde waarde voor het werkveld. Het onderzoek dat studenten bij het afstuderen gaan uitvoeren, zal in de komende jaren veel meer in dienst staan van de toepassing en praktische relevantie voor het bedrijf. Het panel juicht dit toe. Overigens heeft de opleiding aangegeven dat studenten meer dan eens in hun eindpresentatie wel degelijk hebben laten zien dat ze hun advies concreet kunnen implementeren mét een financiële onderbouwing. Omdat de opleiding IBL de presentatie, in tegenstelling tot andere opleidingen bij HZ, niet laat meetellen in het eindoordeel, heeft het panel hier niets van kunnen zien. De opleiding wil de presentatie voortaan explicieter onderdeel uit laten maken van de eindbeoordeling.

Functioneren in de praktijk of in een vervolgopleiding

De werkveldvertegenwoordigers met wie het panel sprak, oordelen positief over de capaciteiten en het niveau van de IBL-stagiaires en -afgestudeerden. Ze zijn "flexibel en breed inzetbaar" en kennen hun talen.

Ook de aanwezige alumni zijn enthousiast over hun opleiding. Nagenoeg alle alumni zijn binnen korte tijd werkzaam in een passende functie; vaak binnen het bedrijf waar de afstudeerstage is gelopen. Ook heeft het panel mooie voorbeelden gehoord van de doorgroeimogelijkheden die de afgestudeerden hebben gehad na hun eerste functie.

De alumni geven in de auditgesprekken aan dat ze zich goed voorbereid voelen op de beroepspraktijk. Ze zijn lovend over de toegevoegde waarde van het talenprogramma, de buitenlandervaring en diverse vakken zoals de exportlessen waarbij studenten tegelijkertijd inzicht krijgen in verschillende culturen. Van de alumni met wie de opleiding contact onderhoudt, is bekend dat degenen die kiezen voor een vervolgstudie deze ook succesvol afronden. De opleiding onderhoudt via informele kanalen contact met alumni, maar op dit moment ontbreekt, zo geeft de opleiding zelf reeds aan in haar zelfevaluatie, een gedegen alumnibeleid.

Weging en Oordeel

Bij deze standaard komt het auditpanel tot het oordeel '**voldoende**'. Uit de eindwerken en de bijbehorende portfolio's bleek dat de studenten de beoogde leerresultaten hebben gerealiseerd. Het niveau van de werken weerspiegelden, op één twijfelgeval na, het niveau dat men van een hbo-bachelor International Business and Languages mag verwachten. Het auditpanel was positief over de vrijheid die studenten hebben ten aanzien van de thema's die ze willen oppakken in hun eindwerk. Dit maakte tegelijkertijd dat het panel vragen stelden bij de relevantie van sommige eindwerken t.o.v. het IBL-veld. In de nieuwe IB-opleiding zou de opleiding dit wellicht iets meer kunnen kaderen. De (de uitwerking van) de probleemstelling, de beheersing van onderzoeksmethoden en -technieken en de onderbouwing van het onderzoek behoeven aandacht; in bredere zin gaat het om de samenhang tussen de verschillende onderdelen in de scriptie. Daarnaast is het van belang dat de opleiding in de beoordeling bij het nieuwe afstudeertraject de weging tussen de thesis en de presentatie transparant maakt. Het werkveld uitte zich positief over het niveau van de afgestudeerden en ook alumni waren tevreden over de aansluiting van de opleiding op de beroepspraktijk, hun landing in het werkveld en de doorgroeimogelijkheden die ze hadden na hun eerste baan.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

Op grond van de voldoende oordelen op de standaarden 3 'Toetsing' en 4 'Gerealiseerde leerresultaten', gecombineerd met het oordeel goed op de standaarden 1 'Beoogde leerresultaten' en 2 'Onderwijsleeromgeving' komt het auditpanel volgens de beslisregels van de NVAO op het eindoordeel 'voldoende' voor de opleiding International Business and Languages van HZ University of Applied Sciences.

Het panel adviseert de NVAO de accreditatie met de gebruikelijke termijn van zes jaar te verlengen.

6. AANBEVELINGEN

Nieuwe opleiding International Business

Bij standaard 1 gaf het panel aan zijn vraagtekens te zetten bij het ontwerp van de IB-opleiding. Het overeind houden van een stevig talenprogramma én het vergroten van de businesscomponent is ambitieus. Tegelijkertijd zag het panel ook dat de opleiding handvatten heeft om deze stevige ambitie waar te maken. Via beroepsproducten als een business plan en een exportplan kunnen studenten immers aan beide componenten werken. Niettemin blijft het een uitdaging om, indien in het nieuwe curriculum de focus op talen behouden blijft, de nieuwe *Program Learning Outcomes* te plaatsen in het curriculum. Het panel wil de opleiding meegeven om goed de discussie te voeren hoe zij er in dat geval voor wil zorgen dat alle PLO's op het juiste niveau worden afgerond. Daarnaast is een interessant discussiepunt of, en zo ja hoe, de opleiding het persoonlijke contact en de intensieve begeleiding wil behouden.

In standaard 2 heeft het panel een aantal opmerkingen gemaakt ten aanzien van de werkdruk. Binnen de opleiding en de academie heeft men het thema 'werkdruk' op het netvlies en er is reeds een aantal maatregelen in gang gezet. Het panel wil hier nogmaals benadrukken dat het zaak is om de werkdruk goed te blijven monitoren bij het transitieproces naar de IB-opleiding. Reorganisaties zijn een grote bron van werkdruk en veranderingen gaan vaak gepaard met onrust. Waar de IBL-opleiding nu korte lijnen heeft en docenten vrijwel altijd bereikbaar zijn voor studenten, is er straks een aanzienlijk grotere opleiding en moeten de teams van IBL en IBMS gaan samenwerken. Prioritering van taken is dan essentieel.

Toetsing

Bij standaard 3 is gesteld dat in de nieuwe opleiding het aantal toetsen teruggebracht zal worden om de druk op zowel studenten als docenten te verminderen. De opleiding gaat dan werken met een blokkensysteem en eenheden van 15 EC en zal meer gebruik maken van integrale toetsen waarin zowel kennis, vaardigheden als attitudes worden getoetst. Een aandachtspunt bij het aanbieden van grote(re) eenheden is de studeerbaarheid, zeker in de propedeuse met het Bindend Studieadvies (BSA). Binnen HZ heeft men recent al ervaringen opgedaan met het toetsen in grotere eenheden, zo werd aangegeven tijdens de audit. De vooruitzichten t.a.v. de studeerbaarheid leken aanvaardbaar. Toch is het aan te bevelen om de studeerbaarheid goed te monitoren, aldus het panel.

Het panel wil hier ook nog kort stilstaan bij het aspect van compensatie bij de toetsing (compensatoir toetsen). Het panel adviseert om dit met elkaar te bespreken en hierin expliciete keuzes te maken. Als je dat doet, geef dan heel duidelijk aan wat dan de kaders zijn en wanneer dat dus wel en vooral ook niet mag.

Afstuderen

Binnen 'HBO-land' wordt er sterk aangestuurd op een strikte scheiding tussen begeleiding en beoordeling. Dit wordt bijvoorbeeld ook sterk benadrukt in de BKE- en SKE-certificering. Het auditpanel beveelt het aanbrengen van deze scheiding in het nieuwe afstuderen ten zeerste aan. Daarnaast kan de opleiding in het huidige afstudeertraject, zoals aangegeven, de begeleider de tweede beoordelaar maken, om zo de proces- en inhoudsbeoordeling beter te scheiden. Het valt daarnaast te overwegen om, met het oog op de te verwachten schaalvergroting in de nieuwe IB-opleiding, een afstudeercommissie samen te stellen die samen de *research proposals* beoordeelt.

Het onderzoek dat studenten bij het afstuderen gaan uitvoeren, zal in de komende jaren veel meer in dienst staan van de toepassing en praktische relevantie voor het bedrijf. Het panel juicht dit toe. Het panel denkt dat de opleiding niettemin ook de relevantie voor de opleiding niet moet vergeten: is het wel een IBL/IB-onderwerp en kunnen hier echt de IBL-IB-leerresultaten mee worden afgetoetst?

Een discussiepunt bij het geven van vrijheid is de vraag hoe je met een veelheid aan producten de betrouwbaarheid, validiteit en transparantie borgt. Het moet wel vaststaan welke leerresultaten getoetst worden. Het enigszins inkaderen van de vrijheid die studenten hebben bij het kiezen van een onderwerp is een overweging waard.

Studenten hebben geleerd om onderzoek te doen, maar hun "gereedschapskist" als het gaat om onderzoeksmethoden kan uitgebreid worden. Studenten grijpen nu vaak terug op standaard onderzoeksmethoden. Met het aanbieden van andere invalshoeken of het vrijer laten van studenten bij de keuze van hun onderzoeksmethodologie geef je creativiteit de ruimte.

Externe borging taalniveau

Door te werken met het Europees Raamwerk (ERK) liggen de criteria ten aanzien van het eindniveau van de talen (op Europees niveau) vast. Het auditpanel kan zich voorstellen dat HZ in de nieuwe IB-opleiding studenten ook de mogelijkheid biedt om het afsluitend taalniveau extern te borgen via een internationaal erkende toets. Andere opleidingen kiezen voor Cambridge Advanced English of Cambridge Business English. Voor wat betreft de toetsing van het eindniveau in de andere talen geldt mutatis mutandis hetzelfde; voor Frans en Duits kan men denken aan DELF resp. Deutsches Sprachdiplom.

BIJLAGE I   Scoretabel

Scoretabel paneloordelen HZ University of Applied Sciences hbo-bacheloropleiding International Business and Languages voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	G
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	G
Standaard 3. Toetsing	V
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	V
Algemeen eindoordeel	V

BIJLAGE II   Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling t.b.v. hbo-bacheloropleiding International Business and Languages, HZ University of Applied Sciences

Visitatiedatum: 12-10-2017

Lokalen: PE 202, 203, 205 en 222

Auditpanel

Dhr. drs. W.G. van Raaijen (vz)

Mevr. Drs. E.D.D. Hofman

Dhr. J.J.J.W.G. Moors MA PGDip

Dhr. drs. D. Richters MBA

Mevr. L. Verkooijen

Secretaris

Mevr. D.P.M. de Koning MSc

Tijdstip	Thema	Deelnemers
08.20 – 08.30	Inloop en ontvangst panel	MT IBL
08.30 – 09.15	Vooroverleg auditpanel	Panel
09.15 – 09.30	Presentatie van maximaal 15 minuten door opleiding waarin zij zich positioneert ten aanzien van gemaakte keuzes, stand van zaken en openstaande wensen & voornemens. Het panel kan toelichtende vragen stellen.	<ul style="list-style-type: none"> • drs. Maya de Coninck, docent IBL • Bianca Bijkerk, docent IBL Med • drs. Peter Raas, docent IBL • Marc Alliet Lic, docent IBL
09.30 – 10.30	Materiaalbestudering en voorbereiding	Panel
10.30 – 11.15	Gesprek over standaard 1 Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.	<ul style="list-style-type: none"> • drs. Ilse Kuijpers, opleidingscoördinator IBL • drs. Marieke Polinder, docent IBL, afstudeerbegeleider • Marc Alliet, Lic, docent IBL, Engels • drs. Peter Raas, docent IBL, Frans • drs. Maya de Coninck, docent IBL , Spaans • drs. Johan Weggemans, docent IBL, Exportmanagement
11.30 – 12.30	Gesprek standaard 2 Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren	<ul style="list-style-type: none"> • drs. Ilse Kuijpers, opleidingscoördinator IBL • dr. Hans Dekker, docent IBL , Sales&SalesManagement • Marc Alliet, Lic, docent IBL, Engels • drs. Ir. Enno van de Graaf, docent IBL, tourism&leisure • drs. Marieke Polinder, docent IBL • Aniek Adriaanse, IBL1, vooropleiding MBO • Esmeralda van Liere, IBL1, vooropleiding Havo • Eline Doorn, IBL3, vooropleiding Havo • Marianna Witkowska, IBL2, vooropleiding buitenland • Elisa Haltz, IBL4, vooropleiding buitenland
12.30 – 13.00	Werklunch / intern overleg	panel
13.00 – 13.30	Rondleiding Mogelijkheid tot extra materiaalinzage	<ul style="list-style-type: none"> • (deel van) panel

13.30 – 14.00	Apart gesprek met studenten	<ul style="list-style-type: none"> Rosalie Koppejan, vierdejaars, vooropleiding Havo Bram Mvambanu, vierdejaars, vooropleiding MBO Carol Shehata, vijfdejaars, vooropleiding Havo Abel Mbenga, tweedejaars, vooropleiding Havo Aniek Adriaanse, IBL1, vooropleiding MBO Esmeralda van Liere, IBL1, vooropleiding Havo Eline Doorn, IBL3, vooropleiding Havo Marianna Witkowska, IBL2, vooropleiding buitenland Elisa Haltz, IBL4, vooropleiding buitenland
14.00 -14.45	Gesprek over Standaard 3 De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.	<ul style="list-style-type: none"> mr. Edwin Rampaart, voorzitter deelexamencommissie AvEM drs. Peter Raas, lid deelexamencommissie drs. Johan Weggemans, voorzitter deeltoetscommissie Bianca Bijkerk Med, docent
14.45 – 15.00	pauze	panel
15.00 – 16.00	Gesprek over Standaard 4 Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.	<ul style="list-style-type: none"> Bianca Bijkerk Med, afstudeercoördinator / afstudeerbegeleider IBL Sven Bakker MSc, afstudeercoördinator Jeroen Haans, MSc, afstudeerbegeleider IBL Mw. Marijke Hamelink, Dow Chemicals Mw. Claudia Koopman, Lamb Weston Meijer, alumna Dhr. Emiel Lommen, Tiefkuhlkost, alumnus Mw. Wendy Gijzels, Doens Food, alumna
16.00 – 16.15	pauze	panel
16.15 – 16.45	Gesprek met management	<ul style="list-style-type: none"> Frank Rothuis, academiedirecteur AvEM drs. Marieke Polinder, (aankomend) opleidingscoördinator IBL drs. Ilse Kuijpers (vertrekkend) opleidingscoördinator IBL
16.45 – 17.30	Intern overleg / bepaling voorlopige beoordeling	panel
17.30 – 18.00	Terugkoppeling door panel	allen

Door onvoorziene omstandigheden kon de heer Richters (fysiek) niet bij de audit aanwezig zijn. Uiteraard heeft hij vóóraf input geleverd ten behoeve van de gesprekken en heeft hij zijn bevindingen naar aanleiding van de bestudering van de eindwerken gedeeld. Ook het conceptrapport is door hem becommentarieerd.

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland" van September 2016. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het panel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditteam zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de voltijdse variant.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma.

Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditteam geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geleidingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditteam met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Om te kunnen beoordelen of de beoogde leerresultaten worden behaald, heeft het auditpanel een selectie van eindwerken bestudeerd overeenkomstig de NVAO-richtlijn 'beoordeling eindwerken'.

Het oordeel van het auditteam, vastgelegd in een conceptraapport, werd aan de betreffende opleiding(en) voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Afstemming deelpanels binnen het cluster

De afstemming is allereerst geborgd door de overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Verdere kalibratie tussen de deelpanels heeft voorts plaatsgevonden door de instructie die de panelleden hebben gekregen met betrekking tot het beoordelingskader. De tussen Hobéon en NQA gekalibreerde criteria voor de beoordeling maakten onderdeel uit van deze instructie. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant, voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scores. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, September 2016'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Beperkte opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien i) standaard 1 'onvoldoende' is, ii) een of twee standaarden 'onvoldoende' en herstel binnen twee jaar niet realistisch en haalbaar is of iii) drie of meer standaarden 'onvoldoende'.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'voldoende' zijn indien ten minste twee standaarden 'voldoende' zijn, waaronder in elk geval standaard 1, en herstel van de tekortkoming(en) bij de 'onvoldoende' standaarden realistisch en haalbaar is binnen twee jaar.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien ten minste alle standaarden minimaal voldoende zijn en twee standaarden als 'goed' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien ten minste alle standaarden minimaal 'voldoende' worden bevonden en twee standaarden als 'excellent' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.

BIJLAGE III Lijst geraadpleegde documenten

- Zelfevaluatierapport opleiding
- Domeinspecifiek referentiekader en de leerresultaten van de opleiding: **IBL bekend kleur**, Landelijk Beroeps- en Competentieprofiel Bacheloropleiding International Business and Languages, 2010
- Schematisch programmaoverzicht IBL 2016-2017
- Inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen, met vermelding van
  - leerresultaten, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur (verplicht / aanbevolen), betrokken docenten en studiepunten.
- Boekenlijst 2016-2017
- Onderwijs- en examenregeling – OER.
- Uitvoeringsregeling 2016-2017 IBL, behorende bij de OER.
- Overzicht van het ingezette personeel
  - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid
- Overzichtslijst van *alle* eindwerken van de laatste twee jaar (of van portfolio's / werkstukken waaruit het door de student bereikte eindniveau kan worden afgeleid).
- Afstudeerhandleiding (Student Guide Graduation Internship & Thesis, IBL 2016-2017
- Koppeling tussen het onderwijs (de cursussen) en de competenties en beoordelingscriteria:
  - Competentie Breakdown 2016-2017
  - Dekkingsmatrix 2016-2017
- HZ Toetsbeleid 2016
- HZ Onderwijskompas 2015
- Blauwdruk Project Onderwijsinnovatie Academie voor Economie & Management, International Business School, 2016
- Jaarverslag examencommissie en verslagen opleidingscommissie en beroepenveldcommissie
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
- Rapportage interne audit 2016
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal.

Het auditpanel heeft de volgende eindwerken bekeken⁵:

Aantal	Studentnummer	Afgestudeerd in
1	00049073	15-16
2	00064421	15-16
3	00062827	15-16
4	00061664	15-16
5	00062217	15-16
6	00062956	15-16
7	66571	16-17
8	66248	16-17
9	66852	16-17
10	66043	16-17
11	64955	16-17
12	65827	16-17
13	65068	16-17
14	64756	16-17
15	66562	16-17

⁵ Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditteam.

BIJLAGE IV   Overzicht auditpanel

Naam visitatiegroep:	HBO IBL groep 2
----------------------	-----------------

Korte functiebeschrijvingen (cv's) van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleiding.

Naam (inclusief titulatuur)	Korte functiebeschrijving van de panelleden (1 regel)
Dhr. drs. W.G. van Raaijen	De heer Van Raaijen is partner bij Hobéon en veelvuldig betrokken geweest bij audits, waaronder accreditatieaudits.
Mevr. Drs. E.D.D. Hofman	Mevrouw Hofman is docent bij de opleiding IBL van Hogeschool Utrecht.
Dhr. J.J.J.W.G. Moors MA PGDip	De heer Moors is directeur van het Maastricht Convention Bureau.
Dhr. A.G.M. dr. Koet MA	De heer Koet is expert in (Engels) taalonderwijs (<i>teaching and testing</i>) en tot 2016 onder andere werkzaam geweest als docent en coördinator bij zowel de Universiteit als de Hogeschool van Amsterdam.
Dhr. D. Righters	De heer Righters is docent aan de Rotterdam Business School (onderdeel van Hogeschool Rotterdam), is regelmatig gastdocent in Azië en Europa en heeft zijn eigen adviespraktijk.
Mevr. L. Verkooijen	Mevrouw Verkooijen is student IBL aan Avans Hogeschool.

Op 19 juli 2017 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de opleiding International Business and Languages van HZ University of Applied Sciences, onder het nummer 005786.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende ten minste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl